

Ponhaj Bóh!

Cíklo 14.
8. čapryla.

Lětník 10.
1900.

Szerebske nježelske Ľopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Szemolerjez knihicžishečetni w Budyschinje a ſu tam doſtacž ſa ſchtvortlětnu pſchedplatu 40 np.

Palmarum.

Filipíſlích 2, 5.

„Kóždy mjes wami budž teje myſle, jako Khrystus Jeſuš běſche!”

Seženje palmoweje nježele nam pſched wočzi ſtaja, tak Jeſuš pod khalbuspěwanjom a hoſianawołanjom Izraelskeho luda horje czehnje do Jeruſalema, nutſ do ſwojeho Wótza domu, wopisuje nam tón krónowanſki cžah teho Jeſeſa, ale króna je czernjowa a trón je kſchiz. Tak ſteji ſeženje dženžniſcheho dnja pſchi ſastupje do martroweho tydženja ſ napižmom: „Hlaj, twój kral pſchińdže ſ tebi cžicheje myſle.”

Epifola dale do ſadu a do wyšoka pſchima a nam wopisuje zhyly cžah Jeſušoweho živjenja: wot žloba ſ kſchizu, wot kſchiza ſ trónej. Zhyly wobras Jeſeſoweho ponízenja a powyſchenja ſo nam dženža woſnamjeni a napižmo rěka: „Kóždy mjes wami budž teje myſle, jako Khrystus Jeſuš tež běſche.” Pſchetož niž ſ pſchihladowanju, ani ſ pſchiwylanju ſamemu a ſ holemu hoſianawołanju ſo nam tajke předuje, ale ſo bychmy ſobu cžahyli a tutemu krónowanſkemu cžahej ſo pſchiamkli. Epifola nam móznije pſchiwola ſ Khrystuſowym hložom: „Pój a dži ſe minu” a my chzemj ſ Domaſhom wotmolwicž: „Cžehný ſ nim ſobu, ſo bychmy ſ nim wumrjeli” a prajmý ſ Pawołom: „Wumrjemhli ſ nim ſobu, dha tež budžemj ſ nim ſobu žiwi, czeŕpimhli ſobu, dha tež budžemj ſ nim ſobu kniežicž.”

Je wažne ſłowo, kotrymž tón japoſchtoł ſapocžina: „Kóždy mjes wami budž teje myſle, jako Khrystus Jeſuš tež běſche”. Wón praji: „Kóždy” — bje wſcheho wobmiesowanja, njech je cžlowjek hischeče tak wulki na ſemi abo hischeče tak mały, njech je bohaty abo khusy, khowy abo ſtrowy — Pawoł žaneho wuměnjenja njeđopuscheži: njeje žadny pſchestarý a žadny pſchemłodý, žadny pſchemózny a žadny pſcheklabý. Tón je ſłowo ſa naš wſchitlich kafkežkulíž ſmyſlenje twojeje wutroby je, kafkežkulíž wotpohladanje ty maſch, tute ſłowo je Pawoł tež ſa tebje piſał, pſchetož wón praji „kóždy”. To ſluscha ſ majestoscži a woſebnoscži kſchesczijanstwa, ſo ſo na wſchitlich cžlowjekow wobroczi bjes ſeſdželenja. Zhyłe předowanje jeho wery ſa kóždeho cžlowjeka rěka: „Wér do Jeſom Khrysta, dha budžes h a twój dom ſbóžny!” To zhyłe napominanje jeho wucžby na kóždžicžkeho ma ſo tak: „Dži po Khrystuſu!” ſa wſchitke ſtawý, ſa wſchitke ludy, ſa zhyłe cžlowjestwo ſo blyſcheži jenož jene krafne bójske ſnamjo, do kotrehož dyrbi jenotliwy cžlowjek kaž zhyłe cžlowjestwo ſo pſchekražnicž: to je Jeſuš Khrystus.

Kajſeje myſle wón, podomnoſcz Wótzowſkeje krafnoſče, běſche, je nam wſchitkim ſnate: „Wón ponižowasche ſo ſam a bě poſluskny hacž do ſmijercze, haj, do ſmijercze na kſchizu.

Runje tak tež dyrbimy my ſmyſleni bycž: ponižni a poſluskni. Ponižni pſched Bohom, tak ſo tu njeđospolnoſcz ſwojeho cžlowjſkeho bycža, ſmyſlenja a cžinjenja poſinawajo ſo pſched jeho majestoscžu a ſwiatoscžu jako hubjeni

kniežomni, hréšchni čzlowjekojo wschednje počorjamy a radži tu hréchi wodawazu, troschtowazu a wobnowjazu hnadu Božu w Jeſuſu Khrystuſu ſapſchimnjeny. Ponížni tež pſched čzlowjekami, tak ſo pſchezo druhich wyché wažimy dyžli ſebje ſamých, a hdyž mamy njeprawo, to rady pſchidamy a wuſnajemy. Požluſchni Bohu temu ſkrijeſej, hdyž w jeho kaſnjach khodžimy a tež wſcho horjo a domach pytanie ſebi lubicž damy ſ Khrystuſom prajizh: Wóteže, twoja wola ſo ſtań, niz moja wola! Požluſchni tež čzlowjekam, kotrejž poſluchacž mam, ſtarſchim, wuczerjam, duchownym, wychnoſeži, tak ſo wſcheje njeſubofeže, lěnjoſeže, njeprózežiwoſeže, wopilſtwa, jebanſtwa, paduchſtwa a pſchečiwojenja ſo wostajimy a ſdalujemy.

Praj, mój lubi čzitarjo, njeſel zylý ſwét hinaſchi napohlad, njeby zylé kſchecžijanſtwo zylé druhé bylo, hdy by tute mu ſapſchitolskemu napominanju ſo wot wſchitkých poſluchaſo? Haj, nicžo dyžli mér a ſbožo by knježilo we wſchitkých kſchecžijanſkich wožadach, domach a wutrobach, by njebo na ſemi bylo, hdy bych u wſchitzu teje myſle byli, jako Jeſuſ Khrystuſ tež běſche. Teho dla chzemyli w čzaſu, a ſchtož wažniſche je, tež we węčnoſeži ſbóžni a ſbožowni hycž, dha ſaprzejmy ſebje ſamých a ſtupajmy do Jeſuſowych ſtopow! Ta bohabojoſež je ſ wſchitkim węzam wužitna a ma ſlubjenje nětčiſcheho a pſchihodneho žiwojenja. Žadyn grunt pač nichto njeſože ſaložicž, khiba ton, kž je ſaložen, kotrejž je Jeſuſ Khrystuſ, tón kſchizowanym a horjefanjeny!

Hamjen.

Puczowanje po Božim piſmje

abo

ſajle myſle nadendzech, Bože ſłowo čzitajo.

Podawa ſwérny čzitař „Pomhaj Bóh-a“.

(Počraczowanje.)

1. Inni Noachowé, 6. ſtaw.

II. Schtuežka 9—22. Postajeny čzaſ 120 lét běſche ſo tak daloko minyl, ſo dyrbjescze Bóh wſcho pſchihotowacž, ſo by ſa prawy čzaſh tež ſkutkowal. Teho dla Noachej wſcho ſdželiwſchi, kaſa jemu, ſo by kaſhež po postajenych mérach natwaril a po Božej radže ſarjadowal, a ſdželi jemu, ſo čzemu ma kaſhež hycž.

To je Noachowy narod, ſo kotrejž je ſo Sethowy ród na ſtawje 5, 32 ſkonežil a ſo kotrejž ſo ſtawisny Božeho kraleſtwa nětko ſabjeraja: Noach běſche prawy muž a bjes poroka, a wjedžesche, kaž něhdy Henoch, bohabojaſne žiwojenje w ſwojim čzaſu, a pložesche tſjoch ſynow: Sema, Hama a Japheta.

Alle ſemja běſche ſa jeho čzaſ ſkažena pſched Božimaj wocžomaj a połna ſloſče. Ludžo běchu ſo do njevěry a do bjesbóžnoſeže ſanurili, a mjes ludžimi knježachu ſame hroſnoſeže a naſylnoſeže.

Noach je teho dla najwjetſchi a najkſwjecžiſchi ſe wſchech čzlowjekow, dokelž mjes nimi ani jeniczki njebe, na kotrehož ſu wſchitzu, wſchitzu ſo jeho čzaſa byli, niz jenož czi ſo jeho města, ſo jeho kraja, ſo jeho luda; wón běſche jeniczki a ſamlutki ſa ſwoj čzaſ, kotrejž w Božich puczach khodžesche.

A Bóh poahlada, na ſwoj ſkutk ſo ſaměriwſhi, hiſheze ras na ſemju, ſo by wohladal, hacž je ſchtó roſumny a by ſo po Božy praschář; ale ſchtó by wón wohladal? Hlaj, wona bě ſkažena; pſchetož wſchitko čzelo běſche ſwoj ſkutk na ſemi ſkaſylo. Woni běchu wſchitzu wotſtupili a wſchitzu hroſni; Žadyn njebe, ſo by dobre čzinil, tež niz jedyn.

Duž džesche Bóh ſo Noachej, kotrehož běſche wobhnadžil: Wſchitkeho čzela kónz je pſchede mnje pſchischoł, dokelž njeje pſchiswolemu čzaſ mojeje hnady žaneho ploða mél; pſchetož ſemja je napjelnjena wot nich ſo njeprawdoſcu, a hlaj, ja chzu jich ſkaſyč ſe ſemju, ſo by ſo ſkonežnje kónz poſtaſil jich hrécham.

Sežin ſebi po taſkim, dokelž chzu tebie ſo twojimi wuſhovacž, na wulke pſlawjenzy, kotrejž ma hycž ſo podložkom, kaſhež ſo jědloweho drjewa, a ſežin w nim komory abo wodželenja, a požmol je ſe ſmolu ſnutſkach a ſwonkach, ſo njeſhla woda do kaſheža.

A ſežin jón taſ: Tſi ſta kóhežow dyrbí doſhi hycž, po ſta kóhežow ſcheroſki a tſizheži kóhežow wýžofi, po taſkim ſchecž krócz dleſchi hacž ſcheroſki a džebacž krócz dleſchi hacž wýžofi.

Po wuliczenju wychſchego twarſkeho radžiežela Silberschlag († 1791) běſche kaſhež 22 ſtopnjoſ wychſchi, 156 ſtopnjoſ dleſchi a 166 ſtopnjoſ wužſchi hacž kralowſki hród w Barlinje. Wſcha rumnoſež w kaſhežu běſche 450,000 rumnych kóheži. Wſchelazh ſu ſo prascheli, hacž je tajke kaſhežiſko na wodže pluvalo a ſo hibaſlo. Pobožni Hollandszhy ſu po ſamých pomjenſchenych mérach někotre kódže twarili a ſu ſo teho dla dyrbjeli pſchi ſpočatku wjele wužmechowacž dacž. Tola naſhonjenje powuči jich, ſo ſo tajka kódž wjele czeſſho hiba hacž kózda wſchedna kódž, ſo pač ſa to tež ſamže tſežinu wjazy njeſcž.

Tene wokno — džeru, proſdneſenju — ſežin ſa ſwětlo a powětr w kaſhežu, na wjerchu, jedyn kóhež wulke. Durje, doſcz wýžofe a ſcheroſki tež ſa najwjetſche ſwérata, dyrbjich ſrjedža na jeho ſtronu ſtajicž. A kaſhež dyrbí tſi lubje abo poſkhođy měcz; jenu ſpody, druhu ſrjedža a tſecžu horjefach, a na tutych tſjoch lubjach ſaměſcž potom wſchelake wodželenja.

Silberschlag měni, ſo běchu na delnej ſubi wodželenja ſa wjetſchu ſwérinu, na ſrjedžnej wodželenja ſa ludži a mjeñſchu ſwérinu a na hornjej ptacžki. Kózda lubja mějeſche tež ſwoje wodželenje ſa ſhyno a ſlomu; pod třechu pač hodžesche ſo khowacž nadoba, ſorna, ſymjenja a ſymjeſčka, a na pſlawjenzy móžachu čerſtwu wodu čzeračž. Najcežſho je roſhudžicž, hdyž běſche wokno naprawjene. Po ſłowach hebrejskeho Božeho ſłowa ſeka: Šwětlo dyrbjich ſežinicz do Archi, a do kóheža wot horſa dyrbjich je dokonjecž. Po tutych ſlowach njeſodži ſo roſhudžicž, hacž běſche to woprawdžite wokno, kóhež doſhe a kóhež ſcheroſki horjefaka na kaſhežowej třeſche, ſo by ſo Noachowe wodželenje tak poſhwětliſo, mjes tym ſo mějeſche wſcha ſwérina po čzmje pſchibywačž; abo hacž mam, ſebi tak myſlicž, ſo běſche tele wokno kóhež ſcheroſki po doſhodžiſo po wſchém kaſhežu, abo hacž běſche traſch na boku naprawjene, tola taſ, jo njebeſche dale horſa hacž kóhež pod hornjej kromje; a hacž mějeſche w taſkim padže jenož hornja lubja tajſe wokno abo tež ſrjedžna a delnja. Njech je temu kaž chze: Schto ſeſkodži, ſebi myſliwſhi, ſo bě Noachowy kaſhež podolhojta, na wodže pluvaſa hródž ſo kónčojtei třechu, ſo bych u mohle wody, ſo njebia ſo ſlaze, wotběžecž? Pomyſliſch pač ſebi, ſo běſche Noachowy kaſhež podobny kaſhežej morweho, dha by ſo to hróſbnemu a khotinemu wobraſej derje pſchihodžiſo: wſchón ſwét bu pohrjebany ſo ſlaze. Tola, Bohu budž džak! tež naſche kaſheže khowajo, kaž Noachowy kaſhež, drohe poſklady, niz ſachodnoſeži a ſhnicžu, ale poſklady na wěſte ſtawanje na poſlednim dnju.

Pſchetož, hlaj, ja chzu wodowu ſlaze pſchivjescž na ſemju, ſo by ſtažene bylo wſchitko čzelo, w kotrejž je živý duh pod njebeſčami; wſchitko, ſchtož je na ſemi, kónz wſmje.

Alle ſ tobu chzu ja ſwój ſlub ſczinicz, ſo chzu tebie ſe ſwojimi wuſhovacž. A ty póndžeschi teho dla do kaſheža a twoji ſhynojo a twoja žona a twojich ſhynow žony, ſo tobu hromadže wóžom duschow.

W hebrejskim Božim ſłowie nałožuje ſo ſa Noachowy kaſhež ſłowo, kotrejž jenož hiſheze ſa kaſhežiſ ſedeňdzech, w kotrejž je ſo Mójsaſ do wody ſadžil. Bjes dwěla je tele ſłowo egyptowskeho wuſhada. Zaczanske Bože piſmo ma ſa to ſłowo area, ſo kotrehož je ſłowo archa naſtało. Mi běſche tele ſłowo, hdyž běch hólčez, jara ſnate, dokelž běſche mi macž w měſeče na hermanku kaſhežiſ ſe wſchelakej drjewjanej ſwérinu ſupila a rjekla: Hlaj, ſhynko, tajka běſche Noachowa archa!

Noachowi ſhynojo, ſo najmjeñſha Japhet a Sem, běchu nětki hižo na wſchě džewjezdžefat lét ſtari a naſſkeſcho hiſheze njevoženjeni. Tak běchu ſłowa „a twojich ſhynow žony ſo tobu“ naſominanje, ſo by ſebi Noach na to pomyſliſ, ſo bych u ſo woženili. To běſche podobny ſrěd, ſo kotrejž bych u ſo hiſheze někotre dusche wuſhovacž dale pſched poſchitkownym ſahubjenjom, jeli ſo bych u chzyle, kaž poſdžiſho naſominanje Lotoſe ſa twojich pſchihodnych ſhynow, jenož ſo mějeſche naſominanje, Noachej a jeho ſynam date, lepschi wuſpěch.

A ty dyrbjich ſe wſchitkých ſwératow wſchelakeho čzelo, wot wſchek ptacžich a ſwérinſkich družinow, po dwěmaj, mužſke a žónſke do kaſheža wjeſcž, ſo bych u ſo tobu žive wostaše.

Wot ptakow po jich ſchlachczi, wot ſkotu po jeho ſchlachczi, a wot wſchelakich waſkow na ſemi po jich ſchlachczi, wot kózdeho

teho po dwěmaj, a jeli so ſu čiſte ſvěrjata, jich ſydom, po tajſim
dwójz̄y dwoje a jene mužſſe pódla teho, f tebi nuts póndža, ſo
býchu žiwe wostaše.

„A ty nabjeŕ wschelaſku potrjebu, fotraž ſo t jědži hodži,
a ſhrromadž ju ſ ſebi, ſo by ty a wone ſa wschón czaſ, hdyž macže
w faſchežu pſchebywačž, jěſcž měli. (Pofracžowanje.)

Widjenja w nowolétniej noz̄.

W swojim času běsche bohabojašný muž. Tón ředžesche
něhdý wjecžor Sylvestra, to rěka: požledni wjecžor stareho lěta,
žamlutfi pſchi mařej lampje. Pſched žobu na blidže mějesche
ſpěwařſke ležo, a ſpěwasche ſ nich ſ nutrnym hložom fhěrluſch:
To stare lěto ſaſchlo je; my, Žesom Khrýſchě, fhval' my cže.

Wonfach bě syma wjež a fraj se ſněhom poſrýta. Čichá
nóz ležesche na bělej ſemi. Nicžo njebě pod njebjom ſkyschecž, thiba
hdyž hodžina ſ zhytwinieje wěže bijesché, ſwonowe ſynfi.

Wuspěwawſchi fhěrluſchowе ſchtucžfi ſo muž do fhutných myſlow ſnuri. Wón ſebi to lěto, kotrež chžysche nětfo božemje praſicž, hiſcheže junfróčž do pomjatka f wobhladanju wſa, a po-
hlada tež ſam na ſo, hacž je na njebijeffsm puežu dale dyžli ſoni. A na kónzu pſchepytanja ſdychny: „Mój Božo, budž mi hrěſchniſeji hnadny a ſdžerž mje na twojich ſwvjathch ſchczežfach ſwěrniſchego.“

Potom pſchiúdžechni jemu wſchelafe myſle, ſak dže ſe stareho
lěta do noweho ſtupicž, ſi roſfacžom a nařanjom.

Pschi tym ſobu pschiidze na praschenje: hac̄-tež-to w ſwēcze wonka wjchitzy ludžo, fotſiž njeſvja, nowelētnu nōz w modlitwach a ſ poſuczeniom ſwjecza?

Lěduna bě to na pol mješčo wuprajil, dha ſo jemu janďzel ſjewi, wſa jeho ſa ruku a džesche: „Čſlowſke džecžo, pój a hladaj, ſak ſo to w ſwěcže ma! Wjele ſ wofſchewjenju ducha njewohlaſch. To mi fhroble wěr!“ —

Wjedženy mot njebjeskeho pôzla je wón wjele psched wočomaj poměl. A schtož je w tutej noz̄y widžal, je nam napíšane sawostají. Neschtožfúli s̄ tých písmow ſa naš ſajimave njeje; teho dla jo na bot ſtajimy. Ale schtož ſo ſa naš hodži, wſmimy s̄ jeho powjedanja ſem. A wón powjeda nam tak:

Hdyž ſo na pucž dachmoj, ſo mi njenadžizy wočji pſche-
měniſchtej. Móžach pſches murje a ſeženj, ſamo do tych tomorow
a ſtrowow, hdžež žana ſhvěza njebě, widžecž. Svjetscha wſchudžom
ludžo ſe stareho lěta do noweho ſpachu. To běſche mi bjes džimva,
a popſchejo jim wotpocžink dužy nimo prajach: Bóh daj dobrú
nóz! U ſpicže dírje!

Prěni ras sastachmoj pschi wulfim knježim domje, hdžež běsche
we wschifich wołnach czma. Knjes a knjeni doma njeběschtaj.
Běchu se ſanjemi k druhim knježim na bježadu jěli, hdžež bě
wołobna nowolětna nóż, to rěfa ſabawjenje i hoſcžinu a winom,
je wschelakej hru a pvhchnej reju.

A jako běchu knježa ſi dwora, běchu ſo tež jich ſlužobníz̄: pacholo, horjenza a druhý w ſkopu ſi durjemi ſeſuwali, ſchtó wě ſdže, ſwojich dyrdomdejow hladac̄.

To džě ſi wjetſcha hinač njeje, hacž ſo stare ſnate pſchiſklowo
ołaczi: „Kajzvž knježa, tajka cželedž.“ Ach, ſo by to tola tež tam
ołacziło, hdžež ſu tajzv knježa, kiž ſu pobožneho ducha!

— Ženož w stwicždž, hdźež jich małe dżecži spachu, ſo nóżnaampka ſhwěcžesche, a stará pěstońča bě pódla wuſla. — Rafaſ jeſchecžijanskim starschim móžno, wostajiwſchi ſwojich małych, v címonvých nozach po wjeſzelach jěſdžicž? —

Mój wodźer mje dale dowjedźe. Duž pſchiúdzechmoj f domej, o fotrymž bohaty muž bhelesche. Tón hischeže do koža njebě a ebi ſwěcžesche. Na blidže ležachu knihe; ale to biblija njebě abo uadž druhe Bože pišmo. Na dolhich stronach njeběſche ničo ruhe hacž čiſla a licžby, fiž jemu ſwědečzachu, felfo je wupožežil felfo ma danje, felfo ma ſbýtkow ma miſdži, fotruž je dželawym udžom wocžahnył, felfo je ſ lichowanjom na žicže nadrěł, fotrež e tunjo kupił a droho pſchedawał. Na kózku fóždeje stronu wón hlowu poſiwny: hlaſ, fóžda strona jemu praſi, ſak je bohatſtvo oſtło. A hdhž knihe ſacžini, wón ružy hromadu ſtłóceži. Skoro o ſdasche, jaſko by chžył ružy f pacžerjam ſtyfnhež. Ale to bě obocžan mamona hižo wjele lět dolho ſabyl. Widžach jenož, ſak ebi ſ wieſelom ružy móſlowacž pócžnje. Mój towařſch praſi: To móſluj a trěj! Te ſylſh fhudych, fiž ſo twojich porſtow ēpjene džerža, nihdy njestrěwaſch; rybuj tak jara hacž chzesch!"

Na to fhwatachmoj dale.

(Skončenje psichihodnie.)

Wſchelate ſi bliſſa a ſi daloſa.

— Sczěhowažy dopis je ſo podał do Lužicy. Wón je piſany
wot muža, kofryž je ſwojego naſhonjenja rěči. My tónle dopis
tež tudy lubym čitarjam podamy, dofelž doſkładnje nam poſaže,
fajfe běchu něhdyl wobſtejnoscze na ſeminarje w Budyschinje a fajfe
ſu tam nětfo, ſo dyrbimy ſ czežkej wutrobu do pſchichvoda hladacž.
Dopis ma ſo taf:

Hdyž we 8. číslle „Sserb. Nowin“ referat wo pschijimanskim pruhowanju na krajnostawskim seminaru cžitach, dopomnich so nimowólnje na tamne časzy, hdyž běch ſam hiſhcze wucžomž Budyschſkeho seminara. Kajke je to pscheměnjenje!! Čenje njemóžu ſujesej dopisowarjej wěricž, ſo na ſerbskich ſchulach wotpocžuje wina, ežeho dla ſerbsz̄y hólzy njepſchihotowani, njeſraſi ſ pruhowanju pschifhadžeja. Hižo stara wěz to je, a wſchelake wopofaſy tu ſu, ſo drje ſu Sſerbjo ſ wopředka trochu pomalſchli, dyžli Němzy, ſo pak jich pſchi někotrej pilnoſczi njeſzu jenož doſczahnyli, ale jich často doſcz wjele pschedhonili. Po tajtim niž ſerbska ſchula je ſ winu, ſo ſo tamni 6 młodzenzojo wotpofaſachu, ale, taž ſo mi ſda „prinzip“... Wot někotrych lět ſem ſo na krajnostawskim seminaru nałožuje nějchto podobne, ſo by ſo Sſerbam po nőžnoſczi pucž do njeho ſastupiſ. Hewaf drje ſo tež loni njebychut rjebalí někotsi Sſerbja, kotsiž běchu w Budyschinje pruhowanje vobſtali, do Birny a do Lubija ſlacž — a Němzy ſ Vogtlanda a ſ Brusſeje ſo w Budyschinje pschijimowachu. —

Kat wjele pszechelnisze wobstejnoscze běchu to psched 16—20
četami! Tehdy hospodowasche krajnostawſsi seminar wjazy hacž

20 Česerbów, kotsiž mějachu swoje čerbske towarzstwo, so výchu ſo w tutym na swoje powołanie jaſo čerbsz̄y wucžerjo pschihotowali, a čerbski wucžer ſe nim fhodžesche. Twarztwo „Svoboda“ mějesche „hudžbny“ a „literarny“ motriad. Težia fatholſkim seminaru běchmy tehdy 8 Česerbjo, a wophtowachmy óždu ſobotu popołdnju čerbskich towarzschow na frajnostaſkém eminaru. W „auli“, w pruhotwanskim ſalu, wuwucžowachmy ſo hromadnje w čerbskim ſpěvje a pschihotowachmy ſo fóžde lěto na onzert pschi ſhadžowanž.

Tehdyschi knjeg direktor, njesapomnity tajny schulski radziczel
euner a zyłe tehdysche wuczerstwo njesadżewachu tutomu
hromadnemu dżelu na ſerbſkim polu. Czasto wopyta naš ſam
direktor pschi naſchim wutwuczowanju, a poſluchasche rad na
erbske synki, prajo: „To je rjenje, so ſcze tak pschesjedne a so ſo
hromadnje w ſerbſkim spěvje ſwicžujecze. Wopytujcze ſo jenož
ratvje pilnje a budźcze pschesjedne.“

Čeſcž a horz̄y džak hischež do rowa ſluſcha njeſapomnitemu
njeſej, ſo taf pſchecželnje wobſhadžowashe tež ſe ſwojimi ſerb-
imi ſeminaristami.

• ~~Wiem, co mamy.~~
Czego dla paf njeje wjazdy taf?

— Starším je matroba czežka, hdvž ſvojim džecžom dadža o konfirmaciji won cžahnujež do ſwěta. Stvſkniwe je to praſchenje: cjeſabludža ſo w ſwěcže a budža napschecžiwo ſtejecž pschelaform ſpýtowanjam, fotrež ſo jim bliža. Woſebje je strach i tých wulfi, fotrež do města cžahnu. Duž pak my wſchitfich arſchich, fotſiž ſvoje džecži do města póſcželu, na to ſedžbliwych inimy, ſo ſu tam mlodostne towarzſtwá, fotrež chzedža mlode ſche pſched tajſim strachom ſafhowacž. Duž njech starſchi njeomdža ſvoje džecži napominacž, ſo býchu do týchle towarzſtwom podžili, hdzež maja nabožinske natwarjenje a tež hódne ſawjeſelenje ſedželu, hdvž druhe na rejwanske ſubje fhodža a w harowazym věcže ſo wjeſela.

— Srjedu po jutrach dopołdnia w $\frac{1}{2}$ 10 h. smieje się
alętnja śladżowanka w Budyschinje na tsieleńci a popołdnju jaścio
zacziąga Serbska. My się nowa na to połasam, so tónle serbski
dzień njeje jenoż sa wuczenych, ale so też wołebje wocząkuje, so
też mnosy się luda wobdzela. Pschetoż wschitke te wurađenja
iwaja na swoże nascheho serbskiego luda. Duż hotujmy my so
prawym czašu na nasch serbski dzień.

— Wot 1. haprleje je nowy póstffí ſaſon do płacźimofcze
ipit. Dotal ſmiedžesche liſt ſa 10 np. jenož 15 gramow czežſi
ocž. Tale waſha je ſo nětko na 20 gramow powyſchiła, ſo hafle
ty, fotrež ſu czežſche hacž 20 gramow 20 np. płacža. Tež
owe póstne ſhartu jenož 2 np. płacžaze ſo wudadža. Hdyž chzesch
komu, fotryž w tym ſamym póstnym woſrjeſu bydli, póstnu
artu napiſacž, płacži porto jenož 2 np. Sa dalijsche pójſelfi
ſi dýrbischi faž hacž dotal póstnu ſhartu ſa 5 np. nałožicž.

— Tež prěnja komora budže po roššudu želelniskeho wubjerfa

twarej noweje želeśnizy psches našchū Lujizu wot Wósborka do Nadwórja pschihložowac̄.

— Zutry 1900 je na 17 gymnasijach 415 wičzomzow wotkhadne (maturitatne) pruhowanje wobstało, 4 wjazy hač loni. Wot nich chze studowac̄ prawisništvo 147, lěkarstwo 52, theologiju 50, stare rěče 38, mathematiku 11. Do wojeřstwa nastupi jich 42, inžinirojo budže jich 32 atd. Najwjažy je s kſchizneje schule w Draždžanach woteschlo (46); na Budyskim seminaru je 22 pruhowanje wobstało. Wobkedažowac̄ móžemy, so liczba theologow pschezo niska wostanie, dokelž dobre wuhladu sa pschichod nimaja.

— W Barlinje móža tež žony pruhowanje na gymnasiju czinic̄ a potom studowac̄. W tym lēcze běsche so tež 5 kniežnjow sa tole pruhowanje samolviło. Pschi pižnym pruhowanju tsi wróčo stupichu a jena pschepadže, tak so jena jeniežka wopisimo duchowneje ſraſoscze doſta. To je kaž nowe dopokasmo, so je žonje w domje jako hospošy městno pschipokasane, a so so njezmē do ſjawneho powołania czischczec̄, kotrež je mužowe.

— Naschego džecžatstwa je nam w dopomijeczu wulka chineska murja, totrūž běchu Chinesojo wokoło zyleje Chiny natwarili, so běchu druhim ludam pschitup do kraja ſawrjeli. Tehdom chineski lud w kęzejazym žiwjenju stejesche. We wědomosczach a wuměſtwe běsche tehdy psche wschitke druhe ludy. Ale wón je na stejnischczu, kotrež běsche psched 1000 lětami dozvīl, stejo wostal. Chineska murja je w myſli dawno potorhana, pschetož druhe ludy ſu ſebi prawo dobyli, do Chineskeje pschihadzec̄. Ale tež ſwonkownje nětko ta murja paduje, kž běsche ſnamjo ſwokowneho wodželenja. Wona ſo w tu ſhwilu torha. To je hoberſka murja: dolha je 2500 kilometrow, ſcheročka je delka 25 a horka 18 stopow. Sa potorhanje je wulkeje próžy trjeba. Wona je něhdže psched 2000 lětami twarjena, a tych, kž ſu ju natwarili, běsche na 2 milijonaj. Hdyž je tak dolho bjes wužitka byla, chzedža ſamjenje k druhim twaram wužic̄.

Jed'n twjerdy hród je našch Bóh ſam.

Tak je ſo we wſchēch evangeliſtich krajach a wožadach ſpěvalo a klinčalo wot tamnych kſutnych čaſzow ſem, jako ſo tónle khěrluſch ſ wutroby muža Božeho, dr. Měrczina Luthera žvřlesche. Bjes dwěla je tónle wylſažy khěrluſch evangeliſteje žvřlwje pod ſacžiſhczom wulkeje czeknoſcze naſtal, njech je, so je jón Luther ſpěſnil, jako ſo na ſejm do Augsburga hotowasche — kaž džé ſo powjeda, ſo je wón na twjerdiſnje Coburg pschi woſnje ſtejo a k njebojſham ſhlađujo tón khěrluſch w čaſzu ſejma 1530 wſchědnie ſpěval — abo njech je wón jón hafle na twjerdiſnje Coburg ſamej abo ſhano na Wartburgu abo tež dužy po pucžu, jako 1521 do Wormſa pucžowasche, ſpěſnil: — bjes dwěla je wón ſwědczenje wérjazeje, kſlneje nadžije a žiwý wobras wérjazeho ryčerja.

Khěrluſch je wón ſpěval po 46. psalmje, kotrež ſo ſ tmy ſlowami ſapocžnje: „Bóh je naſcha nadžija a kſlnoſcze, ta pomoz w tych wulkich muſach, kotrež naš ſu ſajale. Teho dla my ſo njebojimy, hdy by runje ſemja ſo powróčila, a horu ſo ſrjedža do morja ponurile!“ — Woežn ſebi ſwoju bibliju a cžitaj tónle kſazny khěrluſch džecži Korah! — A tón hlož, w kotrež tež evangeliſki duch duje, — kajka to móž a kajka woheń! Krafniſcho a kſlniſcho njemohl ſo njeſhablaze doverjenjo k Bohu do ſyntow ſeftajec̄, hač je ſo jow ſtało. Na najwyjſhſche ſo khěrluſch w tſečzej ſchtucžy poſběhnje. Tam te ſynki klinča, kotrež muž Boži ſaspěva, jako chyſche jemu Spalation psches pscheczelow jemu napschecžiwo poſlaných wot pucžowanja do Wormſa wotradzec̄: „Hdy by runje we Wormſu tefko čertow bylo, kaž zyhelov na tſechach, chzu tam tola hicž a najmjenje njebojec̄. Hdyž je ſo hido Huſ do popjela ſpalil, ſo tola wérnoſcž ſobu ſpalila njeje.

Najlepſche wuloženie k temu khěrluſchej je kſazna doverna modlitwa, ſ kotrež ſo Luther 17. aprileje 1521 hotowasche, předy hač do kſezorſtvoſteho ſejma we Wormſu ſtupi. Mén ju lubym čitarjam tudy podam, ſ dobom ſa dopokasmo, kaf Luther roſumyſeſche ſo modlic̄ a kaf naš w tym wſchitkach do hańby ſtaja. Ta modlitwa řeka:

„Wſchehomózny wěčny Božo, kaf je jenož jena wěž ſa ſwětom! Kaf ludžo huby wocžineja! Kaf male a niſte je doverjenje člowjekow k Bohu! Kaf je cželo tajke mjeheke a ſlabe a čert tajki mózny a dželawý psches ſwojich japoſchtołow

a ſwětuhých mudrych! Kaf ruce cžehniesch přeč ſuku — a jeniežzy wobhladaſch, ſchtož je kſazne a mózne, wulke a kſlne a ma nahladnoſcž! Hdy chył ja tež mojej wocži tam wotwobrocžic̄, potom je ſo miu kónz; ſwón je hižo laty a ſudženja hižo wužudžene. Ach, Božo, ach, Božo, o ty mój Božo, o ty mój Božo, ſtej mi k bokej pschecžiwo roſomje a mudroſczi wſcheho ſwěta; cžiň ty to, ty dýrbich to cžinic̄, ty ſam! To džé njeje moja, ale twoja wěž, nimam ja tola tu niežo ſa ſwoju wožobu dokonjec̄ a ſ tmy wulkiſ ſniesami teho ſwěta cžinic̄. Ža bych tež chył dobre dny měcz. Ale twoja je ta wěž, ſkaje, kž je prawa a wěčna. Štej mi k bokej, ty ſwěrny a wěčny Božo, ja ſo njeſpuſhczam na člowjekow. Podarmo je wſchitko, ſchtož je cželo. O Božo, o Božo, njeſhſiſhſ, mój Božo? Šsy ty morw? Ně, ty njeſožesč ſumrjec̄, ty jenož potajisch. Šsy ty mje k temu wuſwolil? Ža ſo tebeje praſham, kaž ja zyle wěſče wěm: Daj Bóh, ſtej mi w mjenje twojeho lubeho ſyna Jeſom Khrysta k bokej, kž dýrbi moje wuhowanje a pschitryw bycz, haj, mój twjerdy hród psches móž a poſylnjenje twojeho ſwětateho ducha. ſkaje, hdže wostenjesh th, mój Božo, hdže ſy th? Pój, pój, ja ſym hotowy, tež moje žiwjenje wostajic̄, ſczerpliwy kaž jehnjo; pschetož prawa je ta wěž a twoja, teho dla njecham ſo wot tebeje puſchecž wěčnje. To budź poſtajene w twojim mjenje. Šswět dýrbi mje nad mojim ſwědomijom njeſchewinjeneho wostajic̄, a hdžy by ſo mjeřwil ſ cžertami a moje cželo, kotrež je tola předy twojeju rukow ſkutk a ſtvorjenje, pschi tmy dýrbjal ſónz wſacž, ſa to pak ſtaj mi twoje ſklowo a duch dobrej, a je džé jenož wo cželo cžinic̄, duscha je twoja a tebi ſluscha a wostanje tebi wěčnje! Hamjeń. Bóh pomhaj mi! Hamjeń.“

W khorowni.

Schědžiſ ſtejſeje pschi želeſnzym plocze a hlaſaſche do ſahrody, hdžež žolte liſczo na ſchomach a kerlach wižaſche.

Hiszcze junfróz dýrbju k jejemu woſnu horje poſladac̄, myſleſche ſebi ſchědžiſ. To běsche we wſchém honjenju dnja khwilka měra, we wſchēj wołanzh člowiſtich hloſow wutroby ſynt a we wſchēj mož ſtysknoseze ſbōžne ranje. Cžicha, wuſknjená cžerpjerka vyczi wjazy hač někotre wulke, tolste ſnihe ſwuzených. Wona je ſo ſestarila po cžejkej operaziji. Woblicžo je žolte a ſpadnjené. Ale kajke radoſtne, mlođostne ſmějſotanje pschindže ſi Bohu poſdateje wutroby na to ſpadnjenie woblicžo! Hdyž na nju hlaſaſch, njeje tebi wutroba cžejka pschi wſchém jeje wulki, cžekim cžerpjenju; pschi njej je tebi wutroba lóhka. Wone je tam něſhto njebojſke, ſchtož cžej ſo wutroby woſmje. Tejnej wocži ſo kaž hweſdy ſwěčzachu. Radoſcze nad lubym Bohom jej ſi wočzow ſwěčzach. Tejny hlož běsche cžopky, jako powjedaſche, kaf derje ſo jej w khorowni wjedže a kaf poſběhowaze ſu jej to nutrnoſcze ſ rjanym ſpěwanjom. To klinčesche kaž wutrobu hnujaza džakna modlitwa, k Bohu a tak, kaž by chyła Boha ſa ſwědka poſołac̄, jako to powjedaſche. Ža na nju poſlňach a ſedžach nutrije kaž w małej žvřwi a buch tajki cžichi a ſbožowny, kaž druhdy na předowanju. Ža ſo wo jſtuje roſhadowach, kaf rjane tam wſchitko běsche. Ža cžiſče ſabych, ſo běch w khorowni. To pschindže ſo teje hnady, kotař běsche cžerpjerzy ſpožczena. Wona by mohla na stole hromadže padnyc̄ a ſumrjec̄: wona by to wěſče ſe ſmějſotanjom a ſi hnuthym džakom k Bohu a k wſchitkym ſwojim dobročelam cžiniła. Kaf wſchelaki je ſacžiſhcz pschi khoroložach! To na to pschindže, kajke ſu wutroby khorych.

K roſpominanju.

Myſl konfirmaziſké ſchpruchi.

Pſched krótkim ſo duſchowpaſthé holzy, kotař běsche hafle pſched někotrymi njeđzelemi konfirmowanu, praschesche ſa jejym konfirmaziſkym ſchpruchom — a wona jón wjazy njevjedžesche! A tola běsche wona jena ſi lěpſchich we wucžbje byla. Cžeho dla dha ſo te ſchpruchi pschi konfirmacji wot duchowneho mlođemu ſchecžiſnej pschi wołtarju přaja? Wone dýrbja jemu heſlo a wodžerſke ſlowo ſa zyle ſi ſwětaneje bycz. Lubym čitarjo, ſnajech hiszcze twoj konfirmaziſki ſchpruch? Ale wažniſche hiszcze je, kž tež w po nim ſi ſwět? Prajče to dženža ſwojim džecžom, kž k wołtarzej ſtupja, ſo ſebi to ſlowo Bože, kotrež ſo jim wot duſchowpaſthya ſobu da, tež ſobu woſmu do ſi ſwětaneja.